

Tarja Randell
tarja.randell[a]hus.fi

Innovatiivisuudellakin on rajansa

Tämän lehden teemana on potilasturvallisuus. Päätoimittaja ei ole etukäteen paljastanut lehden sisältöä, mutta uskon sen olevan mielenkiintoinen ja uusia näkökulmia ja ajatuksia antava. Usein anestesia- ja lääketieteellisten työt ja työympäristöä verrataan lentämiseen, ja tarkastuslistatkin ovat alun perin olleet keino lisätä lentoturvallisuutta. Vähintään yhtä tärkeää kuin potilasturvallisuus on työntekijöiden turvallisuus. Muistan erään anestesiakollegan sanoneen lentäjäpojalleen, että kun hän itse tekee virheen, on asiakkaan (potilaan) henki vaarassa, mutta kun lentäjä tekee virheen, voivat samalla kuolla työtoveritkin. Vaikka tilanne ei olekaan leikkaussalissa tai teho-osastolla noin dramaattinen, on henkilökunnan ja omaankin turvallisuuteen mahdollista vaikuttaa oikeilla toimilla.

Kirjoitan tässä lehdessä toisaalla laiteturvallisuudesta, siitä tässä pari reunahuomautusta. Euroopan komissio perusteli laitteiden ja tarvikkeiden suunnitteluun, valmistamiseen, markkinointiin ja käyttöön puuttuvaa sääntelyä potilasturvallisuudella. Olen toiminut HUS:ssa ammattimaisen käyttäjän vastuuhenkilönä pari vuotta ja olen tarkastellut viranomaiselle tehtäviä haittapahtumailmoituksia. Suurimmassa osassa on raportoitu ”läheltä piti” -tilanteita ja vain harvakseltaan oli potilaalle koitunut merkittävää vaaraa. Laissa terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista eli TLT-laissa määrätään ilmoittamaan tapahtumat, joissa on aiheutunut tai olisi voinut aiheutua vaaraa potilaille, henkilökunnalle tai muulle henkilölle. HUS:n ilmoituksissa onkin melko paljon ilmoituksia henkilökunnalle tapahtuneista vaaroista, jotka liki kaikki olisivat olleet vältettävissä. Tyypillinen tapahtuma on sähköjohdosta tai viallisesta pistokkeesta. Sähköjohdot ja muut lattialla tai muutoin matalalla roikkuvat kaapelit ovat osasyllisinä myös kompastumisiin ja laitetornien kaatumisesta aiheutuviin vammoihin.

Euroopan komissio totesi myös, että terveydenhuollon laite- ja tarviketeollisuus on innovatiivista. Omaa erikoisalaamme kiinnostava ilmatienhallintavälineistön nopea kehitys voi parhaimmillaan tai pahimmillaan olla haitallistakin. Laitteita ja tarvikkeita tarjotaan ja halutaan ottaa kokeiltavaksi unohtaen sen, että jokaisen uuden välineen turvallinen käyttö edellyttää harjoittelua ja harjaantumista ja että uusissa laitteissa voi olla puutteita. Ainakaan mikään niistä ei ole osoittautunut lopulliseksi ratkaisuksi yllättävälle vaikealle ilmatielle, joka voi tulla eteen juuri tällaisessa kokeilutilanteessa. Tilanne on toki paremmin hallinnassa kuin 1990-luvulla, jolloin kokeiltiin usein vasta ideointivaiheessa olevia prototyyppisiä joskus hyvällä ja joskus huonolla menestyksellä.

Kannattaa perehtyä laitteiden ja tarvikkeiden käyttöä säätelevään lainsäädäntöön ja määräyksiin ennen kuin laatii innovatiivisia toimintaohjeita, joissa hyödynnetään välineitä muussa tarkoituksessa kuin mihin ne on valmistettu. Jokainen tietää, että lääkkeillä on omat indikaationsa, joita myös noudatetaan, mutta ihan kaikki eivät tunnu muistavan, että laitteilla ja tarvikkeillakin on omat käyttöaiheensa. ■

Laissa terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista eli TLT-laissa määrätään ilmoittamaan tapahtumat, joissa on aiheutunut tai olisi voinut aiheutua vaaraa potilaille, henkilökunnalle tai muulle henkilölle.